

Achtste Bijbelstudie over Galaten 4 : 1-5 – hoofdstuk 10 en 11 van ‘Tot vrijheid geroepen’, Bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W.

Harinck

1. Zingen: Psalm 89 : 15
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 4: 1 – 7
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

Anekdote

We zijn toegekomen aan *Galaten 4* en voor vandaag gaat het over *de eerste 5 verzen*. Ik maak gebruik van een anekdote van de Joodse Amerikaanse schrijver Isaac B. Singer. In een Joods verhaal gaat het over een Pools gehucht *Chelm* (trouwens een fictieve plaats). Het is maar een onbeduidend klein dorpje. Zo klein, dat de Joodse inwoners vreesden, dat de Messias, als Hij zou komen, hun bestaan niet eens zou opmerken. Daarom – zo gaat het verhaal verder – bouwde men een toren. En één van de inwoners van Chelm werd aangesteld als torenwachter, om de Messias bij Zijn komst op het gehucht te attenderen. Na enige tijd echter kwam die torenwachter met een klacht. Hij vond, dat hij voor het belangrijke werk dat hij verrichtte, onderbetaald werd. Eigenlijk was iedereen het daar wel mee eens. Toch kwam er *een maar*, want de torenwachter mocht één ding niet vergeten: had hij bij zijn aanstelling niet een baan voor *heel zijn leven* gekregen? Een torenwachter, slecht betaald, die heel zijn leven mag uitkijken naar een Messias die nooit komt. Is dat wel iets om blij te zijn?

Is dat ook Paulus' mening?

Schrijft, de apostel Paulus in Galaten 4 op bovenstaande manier? Zeker niet, hij is een torenwachter die de Messias heeft zien aankomen. Hij behoefde er niet zijn leven lang tevergeefs naar uit te zien. En... hij voelt zich ook niet onderbetaald. Zo is het misschien vroeger ooit weleens geweest. Ja, eertijds. En eerlijk gezegd, dat was een slavenbestaan. Maar... het is anders geworden. Wanneer? In de volheid des tijds. En daarom voelt Paulus zich een erfgenaam van alles.

Galaten 4 : 1-3

Was Galaten 3 niet duidelijk genoeg? Nee, Paulus is met liefde begaan met de gemeenten in Galatië, hij kan en wil ze niet loslaten. In Galaten 3 ging het vooral over de weg waarin God Zijn genade geeft (de wet was slechts een hulpmiddel), in Galaten 4 wordt veel meer de nadruk gelegd op *de zegen, de vreugde, de blijdschap en de rijkdom* van Gods genadewerk. Dan wijk je toch niet af dat spoor, dan blijf je toch bij de genade en ga je toch niet terug naar de werken?

Wat beschrijft Paulus in de eerste drie verzen van Galaten 4? Het slavenbestaan dat hij en de Galaten vroeger hebben geleid. Daarover moeten we nu ook eerst iets zeggen. Dan pas zal duidelijk worden, hoe groot de verlossing is, die is ingetreden met de komst van

de Messias Jezus. Die toestand van vroeger vergelijkt Paulus met het leven van een *onmondig* kind. Paulus gebruikt hier een *gelijkenis*. Het gaat over een kind van een rijke vader; dus in principe is hij ook rijk, want het is de erfgenaam en hij krijgt straks alles wat op naam van vader staat.

Maar... dat kind is *nog niet volwassen*. En hoe is het met zijn toestand gesteld? De opvoeding is door die vader in handen gegeven van *voogden en verzorgers*. Die moeten voor de opvoeding van dat kind zorgen. (**vers 1**). Is er dan eigenlijk wel verschil met een slaaf die geen bezit heeft? Die zelf bezit is? Een slaaf moet alleen bevelen uitvoeren en als hij ongehoorzaam is, krijgt hij ervan langs. Dat geldt ook voor dat onmondige kind. Hoewel het kind heer en meester is en erfgenaam van huis uit, is het toch niet beter af dan een slaaf. Het gaat hier om dezelfde positie. Zijn voogden en verzorgers dirigeren en tiranniseren het kind. **Lees vers 1 en vers 2**. Zo vat Paulus samen wat hij in de voorgaande verzen schreef. Zo wordt Galaten 3 :25-29 verbonden met Galaten 4 : vv. Waar werd in Galaten 3 over gesproken? Over een *tuchtmeester en een opvoeder*. Voor de komst van Christus, voordat het geloof kwam, stonden we onder zo'n tuchtmeester, en dat was de wet. *Paulus zegt: we kregen ervan langs en deden niets goed*. In Galaten 4 neemt Paulus de thema weer ter hand. Zo stonden de Joden vóór de komst van Christus onder toezicht van de wet van Mozes (*de eerste beginselen der wereld*). Hoewel de ceremoniën van de wet, waaronder de offers en reinigingsrituelen naar Christus wezen, hielden ze de Joden tegelijk gevangen onder de zonden (zie Galaten 3 : 24 en 25)

U vraagt zich wellicht af, wat de apostel met deze gelijkenis bedoelt? We vinden de toepassing in **vers 3**: *'Alzo wij ook, toen wij kinderen waren , zo waren wij dienstbaar gemaakt onder de eerste beginselen der wereld.'* Niet alleen de Joden, maar ook de heidenen zijn te vergelijken met de situatie van de positie van een onmondig kind, dat niets te vertellen heeft en dat het ook gewoon slecht heeft. Mag Paulus, die een Jood is zomaar zeggen dat hij het zo slecht had onder het regime van de wet? De Joden konden toch zeggen: *'Wij zijn Abrahams zaad en hebben ooit iemand gediend?'* Toch zegt Paulus het, dat het leven onder de wet een *slavenleven* was en is. In de dagen van Paulus was er bij de heidenen geen sprake van echte vrijheid. Je mag dit met recht dienstbaar noemen. Ze waren aan alle kanten gebonden aan hun afgoden. Zo is het ook in 2024 : wij bepalen zelf wat goed en kwaad is. Maar tegelijk betekent dit dat we altijd slaaf zijn van onszelf, van onze eigen hartstochten, van machten die ons op sleeptouw nemen. Paulus heeft kennis gemaakt met het religieuze heidendom. Ook in zijn dagen was de mensheid op zoek om in hun geestelijk vacuüm houvast te vinden. Hoe? In *extatische ervaringen en ascetische onthouding*. Wel was men bezeten door angst. Hoe noemt Paulus dit? Dienstbaarheid aan de eerste beginselen van de wereld. In vers 9 noemt hij dat: *zwakke, arme beginselen*. Ik las ergens dat we dat kunnen weergeven met het ABC dat een kind op school leert. De grondstructuren van het van God afgekeerde bestaan waarop Paulus hier doelt. Dingen waarin **'ik'** groot geworden ben. Neem het gerust letterlijk. We kunnen dat met één woord typeren: *slavernij*.

Maar nog even terug naar vers 3 in vergelijking met vers 8 vv. Waar denkt Paulus aan in vers 3? Alleen aan het pure heidendom vóór en buiten Christus? Wanneer we vers 8 goed lezen dan doet hij dat. Maar in vers 3 heeft hij het over *'wij'*. Dan bedoelt Paulus het bestaan van het Jodendom, met insluiting van zichzelf vóór de komst van Christus. Denk

nog even aan het ABC van de wet van God. Daar gold de leefregel: *Doet dat en gij zult leven*. Maar dat is toch niet hetzelfde dan het heidendom waarover we nadachten (vers 8 en 9).

Paulus gooit in Galaten 4 het oude leven, dat stond onder het regime van de wet op één hoop met het heidendom. De Godsdienst leraars prentten het ons steeds in: 'Gij zult... gij zult niet. Maar nu de vraag? Waren we vrij? Slaven, draven, dat nooit bevredigt, en alleen angst aanbrengt. Terecht noemt Paulus dat een slavenleven. Zoeken en grijpen naar houvast, zonder het ooit te vinden. En zo is het waar: de hele wereld (heidendom en Jodendom ligt verdoemelijk voor God. Heil en zegen is er in die weg niet te verwachten. Zo was het bij de Galaten: een heidens ABC, maar zo was het ook met mij. Een godsdienstig ABC. Galaten en Joden het is te kort. Wij leven (ik als Jood en u als heidenen) leefden onder een hard juk. Hoe zei Paulus het ook weer? Leer het schade en drek te achten.

Dit is een moeilijke les. Willen wij het eigenlijk wel weten dat we niet beter zijn dan de goddeloze wereld? Als we netjes en keurig leven om naar de orde van de wet zoeken te leven, een trouw kerkganger die ieder het zijne geeft. *Kohlbrugge zegt het zo: is de mens die slechts een speld gestolen heeft, gelijk te stellen met iemand, die de zonde als water heeft ingedronken? Of zoals Luther het naar voren brengt: we zijn allemaal van één lap gescheurd. Wet en vlees, die twee zwakke bedelaars kunnen ons niet redden. John Wesley zegt niet ten onrechte: 'Ik had toen (nl. vóór de crisis van mijn bekering) het geloof van een slaaf, echter niet dat van een zoon.'*

De uitzending van de Zoon

We komen bij vers 4: *'Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet.'*

De tijd van voogdijkind is nu voorgoed voorbij. Dat ligt achter ons. Nu is de leeftijd van *mondigheid* aangebroken. We verkeren nu niet meer in de status van het onnozele kind, dat alleen maar zijn mond moet houden en bevelen moet uitvoeren. Als een slaaf, dus dienstbaar. Dat heeft te maken met twee beslissende dingen die gebeurd zijn. *Allereerst heeft God Zijn Zoon uitgezonden (vs. 4). En het tweede: God heeft Zijn Geest uitgezonden (vs. 6).* Paulus schrijft: dat zijn twee radicale wendingen van ons lot. Dus het eerste, de Messias is gekomen. Daar hoeft een mens dus niet levenslang tevergeefs op te hopen. Het wonderlijke is dat Hij uitgerekend op bezoek gekomen is in een vergeethoek van de wereld. *Wanneer? In de volheid des tijds.* Bij ds. C. den Boer lezen we het volgende: Toen de zandloper van het oude slaafse bestaan leeg was gelopen. Precies op tijd. Door de Vader bepaald. In Bethlehem is iets gebeurd: een Kind geboren in een stal. Het lijkt heel gewoon. Uit een vrouw geworden. In barensweeën ter wereld gebracht. De Zoon werd door Zijn geboorte echt mens. Daarom moest ook Hij de wet houden (onder de wet). Ook droeg Hij de straf op het overtreden van de wet. Een Joods Kind dat in alles Zijn broeders gelijk werd, uitgenomen de zonde. Paulus schreef eerder: om een vloek voor ons te worden en ons van de vloek te bevrijden. Galaten 4:4 wordt wel genoemd *'Het kerstevangelie in een notendop'*. Zo zien we dat Paulus en Johannes één lijn trekken. Ook Johannes kon het niet laten om de vleeswording van het Woord te zien tegen het licht van de zendende God. De Zoon van God schittert pas recht tegen het licht van de

zendende God. Want achter het gehele Kerstgebeuren staat God de Vader. Hier ligt de volle nadruk op de *zendende* God. In den beginne was het Woord. En het Woord was God. Dat Kind van Bethlehem is precies Dezelfde als de Zoon van God Die *'in de heerlijkheid van de Vader was, eer de wereld was.'* *Met welk doel werd de Zoon van God uitgezonden?* We lezen vers 5: **Opdat Hij degenen die onder de wet waren, verlossen zou, en opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden.** Christus verlost van de slavernij. Nu Hij gekomen is, zijn alle gelovigen, uit Jood en heiden, geen slaven meer, maar kinderen. De aanneming tot kinderen (in het Grieks staat er *zonen*) betekent dat de gelovigen nu delen in de erfenis. Onder de wet van Mozes kon dat niet op die manier (zie vers 1-3).

Ja werkelijk, Jezus Christus is gezonden om voor gevangenen van de wet de deuren van de gevangenis te openen en vrijheid uit te roepen voor gebondenen . *Op welke wijze?* Hij werd voor hen een *Gevangene* van de macht van wet, zonde, dood en hel. Hij heeft voor hen de losprijs betaald. Dat is één doel van Zijn komst. En het tweede doel van Zijn komst is een onmiddellijk gevolg van die loskoping: de aanneming tot kinderen. Zij die onmondig waren, worden volwassen zonen en dochters. De verzorgers en voogden moeten terugtreden. Het kind, dat erfgenaam is, wordt nu in het bezit gesteld van al Gods heilsgoederen. *Aanneming, of adoptie.* Jezus is *Gods eigen Zoon*. En hoe zegt de H.C. het in *zondag 13? En wij worden om Zijntwil tot kinderen aangenomen.* In het Romeinse recht was adoptie goed geregeld. Een geadopteerde zoon kreeg dezelfde rechten en plichten als de andere kinderen uit het gezin. Een slaaf die tot zoon werd aangenomen, hield op slaaf te zijn en werd zo kind en erfgenaam. Dit komen we ook al in het O.T. tegen; God neemt Israël aan tot Zijn eerstgeboren zoon (*Ex. 4 : 22 en Hos. 11:1*)

In een verklaring las ik het volgende:

In de hal van een ziekenhuis hing een poster, waarop een bloeddonor stond afgebeeld. Daaronder stond de zin: Mag ik uw toekomstige bloedverwant zijn? Ja, als iemand mij iets van zijn bloed geeft, wordt hij een beetje mijn bloedverwant. Veel heerlijker, rijker als iemand mij **al** Zijn bloed ten goede laat komen. Zo is het met Jezus. Gevloekten, kinderen des toorns worden kinderen van God. Later schrijft Johannes: Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij(!) kinderen Gods zouden genoemd worden (1 Johannes 3 : 1) Of zoals Hellenbroek het zegt in zijn vragenboekje: *Verlost, bevrijd van het grootste kwaad en brengen tot het hoogste goed.* Onbegrijpelijk wonder van eenzijdige genade bij God vandaan. Hier gaat het om het *kindschap Gods*. Paulus roemt hier het woord uit Genesis 22:18: *'In uw Zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde, naardien gij Mijn stem gehoorzaam geweest zijt.'* Hierboven heeft hij als zegen van het Zaad van Abraham genoemd: *de gerechtigheid, het leven, de belofte van de Geest, de verlossing van de wet, het testament, de belofte enz.* Hier noemt hij er het kindschap en de erfenis van het eeuwige leven bij. Dat vloeit alles voort uit de zegen. Tegelijk met dit geschonken kindschap hebben wij ook de *Heilige Geest* ontvangen, Die God door het Woord gezonden heeft in onze harten, die luidkeels roept: *Abba, lieve Vader!* Daar gaat Paulus spreken in vers 6. Wij hopen de volgende keer daar meer over te horen.

Zingen: Psalm 103 : 6 en 7